RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS

DĖL RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS MERO KAZIMIERO RAČKAUSKIO ELGESIO TYRIMO NEPRADĖJIMO

2026 m. rugpjūčio 21 d.
Radviliškis

Radviliškio rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija (toliau – Komisija), vykdydama Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą Nr. IGN-2026/29 ir iš naujo išnagrinėjusi Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nario Gedimino Lipnevičiaus 2026 m. gegužės 25 d. prašymą „Dėl galimų mero Kazimiero Račkauskio etikos ir teisės aktų pažeidimų“,

n u s t a t ė:

1. Gediminas Lipnevičius prašo pradėti tyrimą dėl Radviliškio rajono savivaldybės mero Kazimiero Račkauskio elgesio 2026 m. balandžio 30 d. vykusiame Savivaldybės tarybos posėdyje. Prašyme nurodoma, kad, svarstant klausimą dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo taisyklių pakeitimo, meras sistemingai trukdė pareiškėjui pasisakyti, pertraukinėjo jo kalbą, vėliau išjungė mikrofoną ir neleido išsamiai išdėstyti pozicijos. Taip pat teigiama, kad analogiški tarybos narių pasisakymų ribojimo, mikrofonų išjungimo ir nevienodo Reglamento taikymo atvejai kartojasi sistemingai, o pasibaigus darbotvarkės klausimų svarstymui meras nutraukė posėdį ir nesudarė galimybės tarybos nariams užduoti klausimų merui bei Savivaldybės administracijos atstovams.

2. Komisija įvertino: Gedimino Lipnevičiaus 2026 m. gegužės 25 d. prašymą; 2026 m. balandžio 30 d. Savivaldybės tarybos posėdžio viešai paskelbtą vaizdo įrašą; Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punktą, 17 straipsnio 9, 11 ir 23 dalis (toliau – Įstatymas); Radviliškio rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento (toliau – Reglamentas) 46.3, 46.4, 46.6, 56, 57 ir 60 punktus; Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) 4 ir 7 straipsnius; Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo (toliau – VTEKĮ) 23 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir 24 straipsnio 1 dalį; Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalį; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. balandžio 27 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-396-1062/2018 suformuotą praktiką, taip pat Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026 m. rugpjūčio 5 d. sprendime Nr. IGN-2026/29 pateiktus nurodymus.

Komisija k o n s t a t u o j a:

3. Pagal Kodekso 7 straipsnio 1 dalį valstybės politiko elgesio tyrimas gali būti pradėtas, kai yra gautas fizinio ar juridinio asmens skundas, prašymas ar pranešimas apie galbūt padarytą Kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų arba kituose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą. Vadovaujantis VTEKĮ 24 straipsnio 1 dalimi, VTEKĮ IV skirsnio nuostatos politikų elgesio tyrimams taikomos mutatis mutandis tiek, kiek atitinkamų klausimų nereglamentuoja Kodeksas. VTEKĮ 23 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad tyrimas nepradedamas, jeigu pareiškėjas nepateikia duomenų, be kurių neįmanoma pradėti pranešimo tyrimo. Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo

įstatymo 10 straipsnio 5 dalį sprendime turi būti nurodyti jo faktinis ir teisinis pagrindai bei motyvai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2018 m. balandžio 27 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-396-1062/2018 pažymėjo, kad Komisijos diskrecija spręsti dėl tyrimo nepradėjimo nėra absoliuti ir yra saistoma Kodekso nuostatų bei jo tikslų. Teismo vertinimu, tyrimas gali būti nepradedamas, kai skunde nenurodyti konkretus Kodekso principas, nuostata ar kitame teisės akte valstybės politikui nustatytas reikalavimas, kurį jis galėjo pažeisti konkrečiu veiksmu ar neveikimu. Atsižvelgdama į šį išaiškinimą, Komisija dėl kiekvieno prašymo teiginio vertina, ar pateikta pakankamai konkrečių ir objektyviai patikrinamų duomenų ir ar aprašytas elgesys gali būti siejamas su konkrečiu politiko elgesio principu ar teisiniu reikalavimu. Vien galutinė išvada, kad pažeidimas nepadarytas, negali būti tyrimo nepradėjimo pagrindas.

4. Dėl pareiškėjo teiginio, kad meras išjungė jo mikrofoną. Pakartotinai peržiūrėjus 2026 m. balandžio 30 d. Savivaldybės tarybos posėdžio vaizdo įrašą, nenustatyta objektyvių duomenų, patvirtinančių, kad meras išjungė Gedimino Lipnevičiaus mikrofoną arba davė nurodymą jį išjungti. Vaizdo įraše nematyti konkretaus mero veiksmo, kurį būtų galima susieti su mikrofono išjungimu. Pasisakymo garso nutrūkimas savaime neleidžia nustatyti, ar mikrofonas buvo išjungtas, kas tai padarė ir dėl kokios priežasties garsas nutrūko. Komisija neturi techninių sistemos duomenų ar kitų objektyvių įrodymų, kurie leistų mikrofono išjungimą priskirti merui arba patvirtintų, kad jis davė nurodymą mikrofoną išjungti. Todėl vien pareiškėjo teiginio nepakanka pagrįstai manyti, kad nurodytą veiksmą atliko meras.

5. Papildomai įvertinta tai, kad Gediminas Lipnevičius posėdžio metu nepareiškė pastabos, jog meras išjungė jo mikrofoną, neprašė grąžinti žodžio ir nenurodė, kad jam neleidžiama užbaigti pasisakymo. Ši aplinkybė savaime neįrodo pažeidimo nebuvimo, tačiau, vertinama kartu su vaizdo įrašo turiniu ir kitais duomenimis, nepatvirtina prašyme nurodytos įvykių versijos.

6. Dėl pareiškėjo teisės pasisakyti ribojimo ir pasisakymo pertraukinėjimo. Vaizdo ir garso įrašas patvirtina, kad Gediminui Lipnevičiui buvo suteikta galimybė užduoti klausimus, pateikti siūlymą automobilį įsigyti lizingo būdu ir išklausyti atsakymus. Vėliau meras paklausė, ar tarybos narys dar nori pasisakyti, ir suteikė jam žodį. Gediminui Lipnevičiui pradėjus kalbėti apie bendro pobūdžio mero išlaidas, mero patarėjus ir autobusų apžiūrą užsienyje, meras priminė, kad pasisakymas turi būti susijęs su svarstomu klausimu. Po šios pastabos Gediminas Lipnevičius pasisakymą tęsė, susiejo jį su svarstytomis taisyklėmis, išdėstė nepritarimą siūlomam reguliavimui ir pakartojo siūlymą įsigyti automobilį. Vaizdo įraše nenustatyta aiškiai nebaigto sakinio ar kitos objektyvios aplinkybės, patvirtinančios, kad tarybos nariui nebuvo leista išdėstyti pozicijos svarstomu klausimu.

7. Reglamento 46.3 punkte posėdžio pirmininkui pavesta vadovauti posėdžiui ir organizuoti klausimų svarstymą, o Reglamento 46.6 punktas suteikia teisę įspėti kalbėtoją, jeigu jis nukrypsta nuo svarstomo klausimo esmės. Reglamento 46.4 punkte nustatyta posėdžio pirmininko teisė nutraukti kalbą, jeigu kalbėtojas viršija Reglamente nustatytą laiką. Aptariamu epizodu meras priminė apie pasisakymo sąsają su svarstomu klausimu, o po šios pastabos tarybos narys pasisakymą tęsė, todėl nėra faktinio pagrindo vertinti, kad buvo pritaikytas Reglamento 46.4 punktas ar juo remiantis nutrauktas pasisakymas. Reglamento 56 ir 57 punktuose nustatyta tarybos nario teisė kalbėti ir pasisakyti svarstomu klausimu įgyvendinama laikantis posėdžio tvarkos ir pasisakymo sąsajos su svarstomu klausimu. Taigi objektyviai

nustatytos aplinkybės neatskleidžia požymių, kad mero pastaba galėjo būti nepagrįstas tarybos nario teisės pasisakyti apribojimas.

8. Dėl teiginio apie sistemingą tarybos narių pasisakymų ribojimą, mikrofonų išjungimą ir nevienodą Reglamento taikymą. Prašyme nenurodyti kiti konkretūs posėdžiai, jų datos, svarstyti klausimai, tarybos nariai ar tikslūs vaizdo įrašų epizodai, kuriuos būtų galima palyginti su 2026 m. balandžio 30 d. posėdžio aplinkybėmis. Taip pat nepateikta duomenų, patvirtinančių, kad vienodomis aplinkybėmis kitiems tarybos nariams Reglamentas buvo taikomas kitaip. Todėl bendro pobūdžio teiginiai apie sistemingą elgesio modelį nėra pagrįsti konkrečiais patikrinamais duomenimis, be kurių neįmanoma pradėti tyrimo dėl šių aplinkybių.

9. Dėl posėdžio užbaigimo nesuteikus galimybės užduoti klausimų merui ir Savivaldybės administracijos atstovams. Įstatymo 17 straipsnio 11 dalyje nustatyta bendra taisyklė, kad Savivaldybės tarybos posėdyje svarstomi tik tie klausimai, dėl kurių Reglamento nustatyta tvarka pateikti komitete apsvarstyti sprendimų projektai, išskyrus Įstatyme nustatytus atvejus. Šio straipsnio 23 dalyje įtvirtinta speciali tarybos mažumos teisė ne rečiau kaip kartą per pusę metų surengti mažumos valandą, kurios metu tarybos nariai gali užduoti klausimus merui, vicemerams, Savivaldybės administracijos direktoriui ir kitiems asmenims. Nei Įstatymas, nei Reglamentas nenustato bendros pareigos kiekvieno Savivaldybės tarybos posėdžio pabaigoje surengti atskirą klausimų merui ar Savivaldybės administracijos atstovams sesiją.

10. Reglamento 60 punktas suteikia tarybos nariui teisę posėdžio pradžioje arba pabaigoje pateikti informaciją ar iki trijų minučių trukmės pareiškimą, tačiau nenustato atskiros klausimų ir atsakymų procedūros ir nesukuria merui ar kitiems posėdžio dalyviams pareigos atsakyti į darbotvarkėje nenumatytus klausimus. Vaizdo įraše nenustatyta, kad prieš merui paskelbiant posėdžio pabaigą Gediminas Lipnevičius būtų prašęs suteikti žodį Reglamento 60 punkto pagrindu ar kad toks jo prašymas būtų buvęs atmestas. Todėl nurodytos aplinkybės neatskleidžia konkrečios mero pareigos, nustatytos Įstatyme ar Reglamente, galimo pažeidimo.

11. Įvertinus kiekvieną pareiškėjo nurodytą aplinkybę atskirai ir jų visumą, dėl teiginių apie mero atliktą mikrofono išjungimą ir sistemingą ar nevienodą Reglamento taikymą nepateikta duomenų, be kurių neįmanoma pradėti tyrimo, kaip nustatyta VTEKĮ 23 straipsnio 1 dalies 4 punkte. Vaizdo įraše objektyviai nustatyti mero veiksmai – priminimas tarybos nariui kalbėti svarstomu klausimu ir posėdžio užbaigimas išnagrinėjus darbotvarkę – neatskleidžia galimo konkretaus Reglamento ar Įstatymo reikalavimo pažeidimo ir nesudaro pakankamo faktinio pagrindo šiuos veiksmus sieti su Kodekso 4 straipsnyje įtvirtintų pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, padorumo, nešališkumo ar atsakomybės principų pažeidimu. Ši išvada grindžiama tyrimui pradėti būtinų objektyvių duomenų ir galimo konkretaus teisinio reikalavimo pažeidimo požymių nepakankamumu, o ne išankstiniu galutiniu sprendimu, kad pažeidimas nebuvo padarytas.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 7 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir 24 straipsnio 1 dalimi, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos veiklos nuostatų 11 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

1. Nepradėti Radviliškio rajono savivaldybės mero Kazimiero Račkauskio elgesio tyrimo pagal Gedimino Lipnevičiaus 2026 m. gegužės 25 d. prašymą: dėl teiginių apie mero atliktą mikrofono išjungimą ir sistemingą ar nevienodą Reglamento taikymą – VTEKĮ 23 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu, nes nepateikta duomenų, be kurių neįmanoma pradėti tyrimo; dėl pasisakymo ribojimo ir posėdžio užbaigimo – nes objektyviai nustatytos aplinkybės neatskleidžia galimo konkretaus Kodekso principo, Reglamento ar Įstatymo reikalavimo pažeidimo, būtino Kodekso 7 straipsnio 1 dalyje nustatytam tyrimo pradėjimo pagrindui.

2. Sprendimo kopiją išsiųsti Gediminui Lipnevičiui ir Kazimierui Račkauskiui.

Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo arba įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 10 straipsnio 1 dalyje ir Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24^1 straipsnyje nustatyta tvarka.

Komisijos pirmininkas Romas Kalvaitis